

PAIKKATIEPOHJAISEN YHDYSKUNTARAKENTEEN SUUNNITTELUMENETELMÄN KEHITTÄMINEN

Avainsanoja: kartta- ja paikkatiedot, tiedolla johtaminen, yhdyskuntarakenteen eheytyminen, karttapohjainen tieto, tilastanalyysit, väestönkehityksen ennakointi, palveluverkon suunnittelu, avoin data, rajapinnat, kuntalaiset ja osallistaminen

1. PERUSTEET PAIKKATIEPOHJAISEN SUUNNITTELUMENETELMÄN KEHITTÄMISELLE

1.1 Kaupunkiseudun alue kasvaa vuosittain noin 4000 asukkaalla.

Suunnittelijat ja päättäjät ratkovat kasvun haasteita rakennesuunnitelman hengessä, kuntakohtaisilla ja yksittäisillä maankäytön ratkaisuilla. Kestävien yhdyskuntaratkaisujen tekemiseksi yksittäiset suunnittelukysymykset hyötyisivät laajempaa ja monipuolisempaa tietoa sisältävästä yhdyskuntarakenteen tilanne- ja kehityskuvasta. Useamman kunnan tai koko kaupunkiseudun rakennetieto ja kehitys on mahdollista esittää yhdistelemällä kuntien paikkatietoa ja tekemällä seurannasta ja ennakoinnista jatkuvaa. Toiminnalla voidaan havainnollistaa päätösten vaikutukset ja perustella tulevia päätöksiä läpinäkyvällä tavalla tietoon perustuen. Tietoa on mahdollista tarjota nykyistä monipuolisemmin visuaalisessa muodossa.

Paikkatietopohjaisen suunnittelujärjestelmän tuoma tietohyöty luo mahdollisuuksia investointisäästöihin yhdyskuntarakenteen suunnittelussa. ”Samalla kartalla” työskentely edistää myös yhteistyötä Tampereen kaupunkiseudulla. Karttatarkastelusta tulee päättäjien ja suunnittelijoiden helposti hyödynnettävä työkalu.

Tampereen kaupunkiseudulla on ymmärretty paikkatiedon tarpeellisuus ja hyödyntämismahdollisuudet seutusuunnittelussa. Muun muassa MAL-aiesopimuksessa ilmaistaan paikkatiedon merkitys yhdyskuntarakenteen seurannassa. Tämä tarkoittaa kuntayhteistyönä järjestettävää yhdenmukaista, toistettavaa ja luotettavaa tietoa kehityksen suunnasta. Kunnilla on keskeinen rooli paikkatiedon tuottamisessa. Lakisääteiset velvollisuudet luovat vahvan pohjan paikkatietotuotannolle. Seudullisen toimijan rooli tässä tiedon virrassa on määritellä ja kerätä oleellinen seurantatieto, rikastuttaa aineistoa lisäanalyysillä ja tarjota aineistoa eteenpäin käytettäväksi. Kaupunkiseudun seutuyksikössä paikkatietoperusteista suunnittelua on aloitettu aiesopimuksen seurannan yhteydessä. Tällöin on tunnistettu tarve kehittää kuntien paikkatietopohjaa ja sen hyödyntämistä yhteisen koordinaation kautta.

1.2 Yritykset luovat uutta liiketoimintaa tiedon pohjalle.

Julkisten avointen tietovarantojen lisääntyminen ja hyödyntäminen vahvistaa seudun elinkeinojen kehittymistä ja uusien asiakaspalvelutuotteiden kehittelyä. Kaupunkiseudun kattava avoin paikkatieto on myös vetovoimatekijä ja edistää alan yritysten suuntautumista ja työpaikkojen lisääntymistä Tampereen kaupunkiseudulle. Elinkeinosektori voidaan tuoda ”saman kartan” ääreen vahvana osallistujana seudun kehittämisessä.

1.3 Kuntalaisten osallistumista oman alueen maankäytön suunnitteluun kannustetaan monin tavoin.

Osallistumista tukevat kartta- ja paikkatietopohjaiset menetelmät, joiden kehittämällä voidaan parantaa kuntalaisten ymmärrystä laajemmasta kokonaisuudesta oman alueen tuntemuksen lisäksi. Paikkatietopohjaisten suunnittelumenetelmien kehittäminen on myös yhdessä suunnittelun muoto.

2. TAVOITEET

Vuonna 2015 tarjotaan kaupunkiseudun ja kuntien luottamushenkilöille, johtaville viranhaltijoille, suunnittelijoille avointa ja yhteistä karttapohjaista tietoa, jonka avulla ymmärrys seudun yhdyskuntarakenteen tilasta paranee, parantaa suunnittelun lähtökohtia ja lisää yhteistyön tuloksellisuutta. Vuonna 2015 yritykset voivat alkaa kehittää markkinoille uusia paikkatietoa hyödyntäviä palvelutuotteita. Myös kuntalaisten osallistumisen mahdollisuudet ovat parantuneet uusien helppokäyttöisten menetelmien avulla ja

Paikkatietopohjaisen seutusuunnittelun ja seurannan kehittäminen on tarkoituksen mukaista toteuttaa kahdessa päävaiheessa.

1) Vuoden 2014 aikana työ organisoidaan, kartoitetaan kehyskuntien toimintamallit, resurssit ja käytettävissä olevat välineet. Kartoituksen pohjalta päätetään toimenpidesuosituksista, joilla paikkatietopohjaisen tietotuotannon yhdenmukaistaminen onnistuu kehyskunnissa. Tämän jälkeen kunnat toteuttavat tarvittavan tuotanto- ja kehittämistyön koordinoitusti. Vuoden 2014 lopussa kehyskunnilla ja Tampereella on yhtenäinen toimintamalli paikkatiedon tuottamiseen, analysointiin ja hyödyntämiseen. Laajentamista seudullisiin ja kuntien välisiin tarpeisiin tutkitaan seuraavassa vaiheessa.

2) Vuoden 2015 aikana valmistellaan kaikkien jäsenkuntien yhteistyössä seudullisen paikkatietopohjaisen tietotuotannon malli, avoimeen käyttöön kuntayhtymän ja kuntien tarpeisiin. Jatkovalmistelussa kiinnitetään huomiota myös kuntien päätöksentekijöiden sekä viran- ja toimenhaltijoiden perehdytykseen ja paikkatietopohjaisen tiedon hyödyntämiseen. Myös mahdollisten kolmansien osapuolien (yritykset, yhteisöt, kuntalaiset) paikkatietojen hyödyntämisen mahdollisuuksia edistetään.

Tavoite toteutetaan kevyellä verkostomaisella ratkaisulla, joka toteutetaan tekniikan ja osaamisen näkökulmista nykyistä järjestelmiä hyödyntäen ja uutta toimintamallia kehittäen. Keskeisiä toimijoita ovat kuntien vastuhenkilöt, joista kootaan paikkatiedon kehittämisryhmä yhteistyössä seudun muiden työryhmien kanssa. Verkostomainen ratkaisu käsittää vastuunjakamisen, tiedonsiirron kehittämisen ja organisaatorajat ylittävän toiminnan.

Työvisiona on:

- 1) Tukea kaupunkiseudun maankäytön, liikenteen, asumisen ja palvelujen kestävän kehityksen mukaista suunnittelua, toteuttamista ja seurantaa.
- 2) Paikkatietopohjaisten aineistojen yhteiskäyttö hajautetulla mallilla, jossa kunnat vastaavat tietojen keräämisestä, tuottamisesta, ylläpitämisestä ja jakamisesta yhteiskäyttöön ja seutuyksikkö/muu nimetty taho vastaa aineiston seudullisesta hyödyntämisestä.
- 3) Tieto avataan kaikkien hyödynnettäväksi. Kuntalaisten osallistumismahdollisuudet paranevat ja yrityksillä on mahdollisuus luoda uutta liiketoimintaa omissa innovaatio- tuotantoprosesseissaan.
- 4) Suunnitteluvälineiden, menettelyjen ja käyttötarkoituksen kehittäminen.

3. PROJEKTIN TYÖVAIHEET JA ORGANISOINTI

Vaihe I 2014

- Yksityiskohtainen työsuunnitelma ja organisoituminen (projektityöryhmä)
- Toiminnan tavoitteet (miksi, miten ja milloin)
- Nykytilan selvitys (mitä tuotetaan, kuka tuottaa, mitä nykytilassa halutaan kuvata)
- Hyvät esimerkit muualta (millä tavoin seudullinen paikkatieto toteutetaan muilla kaupunkiseuduilla)
- Toimenpidesuosituks

Vaihe II 2014

- Kehyskuntien paikkatietotuotannon yhdenmukainen toimintamalli
- Yhteiset rajapintapalvelut
- Yhteisten seurantamittareiden luominen
- Jatkotoimenpidesuosituks

Lopputulokset: Vuoden 2014 lopussa kehyskunnilla ja Tampereella olisi yhtenäinen paikkatietopohja, jonka hyödyntämismallia seudullisiin tarpeisiin tutkitaan seuraavassa vaiheessa.

Vaihe III (2015) –

- Kehyskuntien ja Tampereen kaupungin yhteistyönä seudullinen paikkatietokokonaisuus tiedon tuottamisessa ja organisoinnissa
- Selainpohjaisen karttasovelluksen kehittäminen osaksi seudullista yhdyskuntarakenteen seurantaa
- Vuorovaikutuksen (elinkeinosektori, päättäjät, kuntalaiset) kehittäminen paikkatiedon avulla
- MAL-aiesopimuksen ja rakennesuunnitelman seurantamenetelmän kehittäminen, uuden aineiston luominen seututarkasteluun (elinkeinosektorin karttatasoja, palveluverkkoja, kuntalaiskyselyiden karttatasoja jne.)

Lopputulokset: Vuoden 2015 aikana valmistellaan kaikkien jäsenkuntien yhteistyössä seudullisen paikkatietopohjaisen tietotuotannon malli. Datan on avattu myös yrityksille ja kuntalaisille. Yhdyskuntarakenteen ja palveluverkon kestävä kehittäminen tehostuu

4. HANKKEEN TALOUSARVIO VUOSILLE 2014 JA 2015

	2014	2015
	kesä-joulukuu	tammi-toukokuu
Palkat + sivukulut	31500	22500
Ostopalvelut	6500	4700
kurssipäiviä 2 kpl 1200 e atk-konsultaatioita 10000 e		
Matkakulut	500	500
Vuokrat	0	500
Toimistokulut	400	1800
puhelin 400		
Muut kulut	3100	2300
seminaarit/työpajat 5000 projektiryhmän kokoukset 400		
YHTEENSÄ	42000	32300
Rahoitus		
Kunnat	23000	KY 10700
KY	10000	muu/ITI 21600
muu rahoitus	9000	

Kuntaosuudet

	asluku 12/2013	euroa
Kangasala	30338	4681
Lempäälä	21838	3369
Nokia	32694	5044
Orivesi	9626	1485
Pirkkala	18362	2833
Tampere		0
Vesilahti	4478	691
Ylöjärvi	31735	4896
Yht	149071	23000